

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.О. РЕКТОРА

**НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

_____ проф. Юрій БОБАЛО

« » _____ 2025 РОКУ

ПРОГРАМА

ВСТУПНОГО ІСПИТУ

ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ С4 ПСИХОЛОГІЯ

**ДЛЯ ВСТУПУ НА ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ДО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Програма вступного іспиту зі спеціальності С4 Психологія для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня (НРК України – 8 рівень FQ-ЕНЕА – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень) (галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація науки.

Розробники:

ГАЛЯН Ігор Михайлович, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри теоретичної та практичної психології

КАРПЕНКО Зіновія Степанівна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри теоретичної та практичної психології

Гарант освітньо-наукової програми С4 Психологія

Ігор ГАЛЯН

Програма розглянута та схвалена Науково-методичною радою Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти

Протокол від «_____» _____ 2025 року № _____

Голова НМР ІППО _____

Юрій КОЗЛОВСЬКИЙ

Програма розглянута та схвалена Вченою радою Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти

Протокол від «_____» _____ 2025 року № _____

Голова Вченої ради ІППО _____

Володимир ОРТИНСЬКИЙ

ПРОГРАМА
вступного іспиту зі спеціальності
С4 Психологія
для здобувачів вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня

Вступне слово

Програма складена з урахуванням програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності С4 Психологія. Зasadничими для програми вступного іспиту на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія стали переконання у тому, що вступники повною мірою оволоділи освітньою програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти з цієї спеціальності. Ця вимога згідно Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності С4 «Психологія» стосується також осіб, що здобули попередній рівень вищої освіти за іншими спеціальностями і бажають вступити на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за спеціальністю С4 «Психологія».

Програма має три розділи. У першому розділі містяться теоретичні та прикладні питання, що базуються на фундаментальних постулатах психології. Другий розділ відображає базові питання організації та проведення психологічного дослідження з урахуванням сучасних європейських стандартів. Питання спрямовані на виявлення здатності здійснювати науково-дослідну діяльність з використанням науково верифікованих методів та методик. Подані у розділах питання враховують компетентності та програмні результати, які представлені у Стандарті вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності С4 «Психологія».

Вступні іспити зі спеціальності С4 «Психологія» проводяться в письмовій формі за поданими темами, які відповідають обсягу програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

Питання до розділу І

1. Сутність психології як галузі наукового знання. Проблема предмету сучасної психології. Принципи психології.
2. Поняття методу в психології. Теоретичні, організаційні та емпіричні методи психології.
3. Природа психіки людини, її основні функції та властивості. Психофізична та психофізіологічна проблеми, шляхи їх вирішення.
4. Індивідуальна свідомість людини, її структура та основні особливості. Самосвідомість людини, її основні функції. Самооцінка людини, її основні виміри. Формування самооцінки.
5. “Я-концепція” особистості, її компоненти, особливості та функції. Я-образ людини та його різновиди.
6. Поняття про несвідому сферу психіки людини. Основні функції несвідомого, його різновиди. Співвідношення між свідомим та несвідомим у психіці людини.
7. Поняття особистості в психології. Структура особистості (З. Фрейд, К. Юнг та ін.).
8. Спрямованість особистості. Психологічна характеристика потреб, мотивів та мотивації особистості. Теорії потреб А. Маслоу та Д. МакКлеланда.
9. Психологічні механізми формування особистості: соціалізація та інтерналізація. Чинники становлення особистості. Психологічна зрілість особистості.
10. Чинники та механізми соціалізації (наслідування, навіювання, соціальна фасилітація, чутки, інтеріоризація, рефлексія тощо). Форми соціалізації (цілеспрямована і стихійна).
11. Механізми психологічного захисту особистості та їх характеристика.
12. Темперамент та характер людини, їх зв'язок з основними характеристиками поведінки людини (енергетичними, часовими і афективними). Сучасні теорії темпераменту. Основні риси характеру. Типологія характеру: типи орієнтацій та акцентуацій характеру.
13. Поняття про здібності та їхню природу. Різновиди здібностей: загальні та спеціальні здібності.
14. Відчуття як найпростіший пізнавальний психічний процес. Психофізіологічні основи відчуттів. Класифікація відчуттів. Закономірності відчуттів. Адаптація відчуттів: негативна та позитивна. Взаємодія відчуттів. Сенсibiliзація та синестезія. Контраст відчуттів.

15. Загальна характеристика сприймання. Класифікація видів сприймання. Властивості, типи та індивідуальні відмінності сприймання.
16. Основні теоретичні підходи до вивчення пам'яті у психології. Процеси пам'яті. Умови успішного запам'ятовування, збереження та пригадування матеріалу. Причини забування матеріалу.
17. Загальна характеристика мислення в психології. Теорії мислення. Види та властивості мислення. Основні мисленнєві операції людини. Індивідуальні відмінності мислення. Типи розуму. Інтелектуальні стилі.
18. Поняття про уяву, її функції та види. Прийоми створення образів уяви.
19. Поняття про увагу. Специфіка уваги у порівнянні з іншими психічними процесами. Основні властивості уваги.
20. Загальна характеристика емоцій та почуттів в психології. Властивості та функції емоцій та почуттів. Емоційні стани як форми переживань людини (настрій, пристрасть, афект, тривога, фрустрація, емоційне вигорання тощо). Емоційний інтелект.
21. Основні теоретичні підходи до вивчення волі у психології. Проблема свободи волі. Вольові дії людини; їх основні ознаки та види. Етапи простої та складної вольової дії. Потяги, бажання, прагнення. Локус контролю. Психологічні механізми вольової регуляції. Вольові якості особистості.
22. Спілкування як соціально-психологічне явище. Структура спілкування. Функції спілкування. Бар'єри спілкування.
23. Міжособистісна комунікація: комунікатор, реципієнт. Комунікативний бар'єр. Моделі комунікації: низхідна і висхідна комунікація. Вербальна (усна мова, денотати і конотації) і невербальна комунікації (оптико-кінетична система знаків, «контакт очей», паралінгвістична й екстралінгвістична система знаків, проксеміка).
24. Соціально-психологічні особливості міжособистісної комунікації.
25. Соціально-психологічні особливості міжособистісної взаємодії. Інтерактивний аспект спілкування. Поняття «соціальна дія». Типи взаємодії: спіробітництво, суперництво, кооперація, конфлікт.
26. Соціальна перцепція та її особливості. Соціально-психологічні механізми міжособистісного сприймання. Поняття «соціальна перцепція»: ідентифікація, емпатія, стереотипізація, рефлексія, каузальна атрибуція.
27. Великі групи. Сутнісні ознаки великих груп. Структура великих груп. Види великих груп. Масові явища у великих групах як критерії їх вивчення: громадська думка, суспільні настрої, масові настрої, мода, чутки, паніка.
28. Психологічні особливості етнічних груп. Етнічна група. Ментальність. Національний характер. Етнічний стереотип. Етноцентризм. Національна свідомість, самосвідомість

29. Малі соціальні групи. Динаміка групотворення. Лідерство і керівництво в малих групах.
30. Поняття про вікову психологію. Функції та завдання вікової психології. Принципи вікової психології.
31. Психологічне розуміння віку. Структура (розділи) вікової психології. Міждисциплінарні зв'язки вікової психології.
32. Поняття розвитку та його основні характеристики. Фактори та рушійні сили психічного розвитку. Закономірності та механізми психічного розвитку людини.
33. Критерії оцінки психічного розвитку та вікової періодизації. Поняття про соціальну ситуацію розвитку, провідну діяльність, вікові психологічні новоутворення. Кризи вікового розвитку.
34. Біогенетичні теорії та періодизації психічного розвитку. Психоаналітична теорія та психосексуальні стадії розвитку особистості. Епігенетична (психоісторична) теорія та періодизація Е. Еріксона. Періодизація інтелектуального розвитку Ж. Піаже. Діяльнісна концепція періодизації психічного розвитку за Д.Б. Ельконіним.
35. Пренатальний розвиток дитини. Фаза новонародженості. Особливості спілкування в немовлячому віці. Розвиток сенсорики та пізнавальних функцій немовлят.
36. Соціальний та емоційний розвиток у ранньому віці. Особливості когнітивного розвитку та розвитку мовлення у ранньому віці. Предметно-маніпулятивна діяльність дітей раннього віку. Розвиток особистості у ранньому віці. Криза 3-х років.
37. Гра – провідна діяльність у дошкільному дитинстві. Розвиток пізнавальних процесів у дошкільному віці. Соціалізація та розвиток особистості в дошкільному віці.
38. Психологічний аналіз кризи 6-7 років. Готовність дитини до навчання у школі: основні критерії.
39. Навчання та когнітивний розвиток у молодшому шкільному віці. Розвиток емоційно-вольової та мотиваційної сфер у молодшого школяра. Дитячий колектив та розвиток особистості у молодшому шкільному віці.
40. Особливості взаємин підлітка з соціальним оточенням. Особистісно-інтимне спілкування. Розвиток емоційно-вольової сфери у підлітковому віці. Криза підліткового віку. Особливості когнітивного розвитку у підлітковому віці.
41. Взаємини старшокласників з однолітками та дорослими. Любов і дружба в ранній юності. Пізнавальні процеси та когнітивний розвиток у період юності. Особливості емоційно-вольової сфери юнацтва. Формування особистості в юнацькому віці. Особистісне та професійне самовизначення.
42. Фізичний та когнітивний розвиток у період ранньої дорослості. Психосоціальний розвиток особистості в ранній дорослості. Кризи середнього віку. Професійна підготовка та початок професійного шляху у ранньому дорослому віці.
43. Середня дорослість: особливості емоційного та когнітивного розвитку.

44. Загальна характеристика періоду пізньої дорослості. Старіння: фізіологічні, психологічні та соціальні причини. Пізнавальні процеси у період пізньої дорослості. Когнітивні порушення.

45. Особливості мотиваційної й емоційної сфер людей похилого віку. Емоційні та поведінкові розлади у старості. Шляхи їх профілактики.

РОЗДІЛ II.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Питання до розділу II

1. Види знання за рівнем науковості (наукове та позанаукове знання).
2. Особливості наукового знання в психології.
3. Теоретичний та емпіричний рівні пізнання в психології.
4. Цілі психологічних досліджень.
5. Види психологічних досліджень (фундаментальні і прикладні).
6. Поняття методології, методу та методики. Вибір методологічної парадигми наукового дослідження.
7. Об'єкт і предмет психологічного дослідження.
8. Етапи психологічного дослідження.
9. Підготовчий етап психологічного дослідження.
10. Наукова проблема. Етапи постановки наукової проблеми.
11. Підбір групи досліджуваних. Експериментальна і контрольна група.
12. Мета та завдання дослідження. Види цілей психологічного дослідження.
13. Гіпотеза як передбачення майбутніх результатів.
14. Емпіричне психологічне дослідження, в якому бере участь лише один досліджуваний.
15. Етичні аспекти збору і представлення емпіричних даних. Академічна доброчесність.
16. Експериментальна психологія як галузь психологічної науки. Місце експериментальної психології у розвитку психологічного знання.
17. Програма експериментального дослідження.
18. Змінні в експериментальному дослідженні. Способи контролю експериментальних змінних.
19. Роль і місце психологічного вимірювання в експерименті. Види вимірювань.
20. Вимірювальні шкали (номінальна, рангова, інтервальна, відношень).
21. Опис емпіричної процедури в науковій роботі. Визначення способу опрацювання емпіричних даних.

22. Зовнішня та внутрішня валідність експерименту.
23. Забезпечення внутрішньої валідності експерименту.
24. Види експериментальних планів. Переваги і недоліки різних експериментальних планів.
25. Плани істинних експериментів.
26. Квазіекспериментальні та доекспериментальні плани.
27. Особливості факторних експериментів
28. Ефект взаємодії експериментатора і досліджуваного в експериментальному дослідженні.
29. Охарактеризуйте помилки особистісного впливу, пов'язані із сприйняттям досліджуваним особистості експериментатора.
30. Як позначається мотивація саморепрезентації та мотивація соціального схвалення у досліджуваних на результатах експериментального дослідження.
31. Презентація результатів експериментальних досліджень.
32. Математико-статистичний аналіз результатів психологічних досліджень. Описова статистика та її місце у психологічному дослідженні.
33. Критерії вибору методів статистичного аналізу емпіричних даних у психології.
34. Статистична значущість отриманого показника. Статистичні показники відмінностей емпіричних показників та рівні їх значущості.
35. Параметричні та непараметричні критерії перевірки статистичних гіпотез.
36. Критерії відмінностей для двох вибірок. t-критерій Стьюдента та U-критерій Манна-Вітні: необхідність та особливості їх застосування. Рівні значущості t-критерію.
37. Критерії відмінностей для двох вибірок. Критерій Т-Вілкоксона. Особливості його застосування. Рівні значущості критерію.
38. Критерії відмінностей для трьох і більше вибірок. Однофакторний дисперсійний аналіз та критерій Краскела-Воліса. Особливості їх застосування.
39. Особливості застосування у дослідженні кореляційного аналізу. Визначення коефіцієнту лінійної кореляції Пірсона.
40. Поясніть, за яких умов у дослідженні застосовується коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Рівні статистичної значущості кореляційних показників.
41. Необхідність та особливості застосування методів багатовимірної статистичного аналізу. Факторний та кластерний аналіз: процедура проведення та інтерпретація результатів.
42. Статистичні програми IBM SPSS Statistic, Statistica, MS Excel та їх значення для психологічного дослідження.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Організування та проведення вступних випробувань до аспірантури здійснюється відповідно до Правил прийому до аспірантури Національного університету «Львівська політехніка» у відповідному році.

Вступний іспит зі спеціальності С4 Психологія проводиться в письмовій формі згідно з окремим графіком, який затверджується Ректором Університету та оприлюднюється на інформаційному стенді відділу докторантури та аспірантури й офіційному веб-сайті Університету не пізніше, ніж за 3 дні до початку прийому документів.

Екзаменаційні білети вступного іспиту зі спеціальності С4 Психологія формуються в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності С4 Психологія та затверджуються рішенням Приймальної комісії Національного університету «Львівська політехніка».

Результати вступного іспиту зі спеціальності оцінюються за 100-бальною шкалою.

Екзаменаційний білет вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності С4 Психологія містить:

- письмову компоненту з п'яти питань (2 питання з I (першого) розділу, 2 питання з II (другого) розділу і 1 питання з III (третього) розділу). Кожне із п'яти питань екзаменаційного білета оцінюється максимально в 20 балів, максимальна сумарна кількість балів – 100 балів);

Критерії оцінювання кожного питання вступного іспиту зі спеціальності С4 Психологія є такими:

Оцінка «*відмінно*» (18-20 балів): вступник в аспірантуру бездоганно засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; самостійно, грамотно та послідовно з вичерпною повнотою відповів на питання; демонструє глибокі та всебічні знання, логічно будує відповідь; висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки.

Оцінка «*добре*» (14-17 балів): вступник в аспірантуру добре засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст питання, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів; нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту.

Оцінка «*задовільно*» (10-13 балів): вступник в аспірантуру в основному засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; фрагментарно розкриває зміст питання і

має лише загальне його розуміння; при відтворенні основного змісту питання допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття.

Оцінка «незадовільно» (0-9 балів): вступник не засвоїв зміст питання, не знає основних його понять; дає неправильну відповідь на запитання.

Виконання завдань вступного іспиту зі спеціальності С4 Психологія передбачає необхідність неухильного дотримання норм та правил академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Львівська політехніка». За порушення зазначених норм та правил вступники в аспірантуру притягаються до відповідальності згідно з вимогами чинного законодавства.

Рекомендована література до розділу I

1. *Бабатіна С.І.* Особливості сприйняття та переживання часу у студентів на етапі адаптації та ідентифікації. Наука і освіта. 2013. № 7. С. 120-125.
2. *Бакаленко О.А.* Психологія сприйняття та переробки інформації. Навчальний посібник. Харків, 2017.
3. *Болтівець С.* Самосвідомість особистості у саморусі людства. Практична психологія та соціальна робота. 2013. № 7. С. 77-80.
4. *Бородій Д.І.* Загальна психологія : психічні процеси : навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 166 с.
5. *Бутенко Л.Л.* Культура наукового мислення як передумова успішності діяльності науково-педагогічних працівників. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2015. №2 (65) С. 27-37.
6. *Венчик О. В.* Життєвий шлях і наукова діяльність Ю. Охоровича. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2015. № 2. С.242-252.
7. *Вербицька П.* Культурна пам'ять як чинник конструювання ідентичності в умовах трансформації українського суспільства. *HistoricalandCulturalStudies*. Lviv: Lviv Politechnic Publishing House, 2018. Vol 5. No 1. P. 15-22.
8. Вікова психологія : Навч. посібник / О.П. Сергєєнкова, О.А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасєка. К. : ЦУЛ, 2012. 376 с.
9. Вікова та педагогічна психологія : Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук [та ін.]. - 3-тє вид., випр. й доп. К. : Каравела, 2012. 400 с.
10. *Вінтюк Ю.* Теоретичне підґрунтя психологічних поглядів Степана Балея. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2016. № 1. С. 169-180.
11. *Горбунова В. В.* Як спланувати психологічний експеримент? Практична психологія та соціальна робота. 2010. № 4. С. 12-16.
12. *Гуменюк Г.* Аналіз властивостей пам'яті та їх специфіки: системний підхід. Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології». 2019. № 14.

13. *Гуменюк О.* Особливості ситуативного та вікового розвитку Я-концепції. Психологія і суспільство. 2005. № 1. С.46-62.
14. *Гусельцева М. С.* Творчість В.А. Роменця в еволюції психологічних знань. Психологія і суспільство. 2016. № 2(64). С. 25-47.
15. *Гуцуляк Н.М., Рудюк Н. Г.* Вікова психологія: курс лекцій. Чернівецький національний ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці : Рута, 2007. 95 с.
16. *Дзюба Т.М. О.Г. Коваленко.* Психологія дорослості з основами геронтопсихології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /за ред. В.Ф. Моргуна. Полтава, 2013. С. 106-155.
17. *Довгалюк Т.А.* Поняття мислення як метакогнітивного процесу у психологічній науці. Молодий вчений. 2015. №10 Ч.2. С. 184-187.
18. *Долинська Л.В.* Геронтопсихологія. Практикум: Хрестоматія ; Реком. МОН молодь спорт України як [навч. посібник для студ. ВНЗ] / Л.В. Долинська, Л.М. Співак. - К. : Каравела, 2012. - 240 с.
19. *Донченко О.* Від цілісності психологічних знань до цілісності світобачення. Соціальна психологія. 2011. № 1. С. 3-13.
20. *Дуткевич Т. В.* Загальна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
21. *Дуткевич Т.В.* Дитяча психологія : Навч. посібник / Т. В. Дудкевич. - Реком. МОН молодь спорт України [для студ. ВНЗ] / Т. В. Дуткевич. К. : ЦУЛ, 2012. 424 с.
22. *Заброцький М.М.* Вікова психологія : Навч. посібник /М.М. Заброцький. - К. : Міжрегіон. акад. упр. персоналом, 2002. 103 с.
23. *Карпенко В.В.* Психологія мислення: феноменологія, процес і детермінанти. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна . 2013. Вип. 1. С. 32-42. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/i-pdf/Nvldu> 2013 1 6.pdf
24. *Карпенко Є.* Вікова та педагогічна психологія : Актуальні студії сучасних українських учених: навч. посібник. - Дрогобич : Посвіт, 2014. 152 с.
25. *Карпенко З.* Аксіопсихологія особистості. Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2019. 720 с.
26. *Кіреєва З.* Паритетно-ієрархічна модель генезису темпоральної свідомості // Соціальна психологія. 2011. № 6(50) С. 14-23.
27. *Клименко Ю.О.* Категорія часу в психологічній науці. Психологія і особистість. 2017. № 1 (11). С. 64-72.
28. *Климчук В. О.* Сучасне психологічне консультування та психотерапія: дискурс соціального конструкціонізму та інтеракційний контекст. Практична психологія та соціальна робота. 2013. № 2. С. 63-68.
29. *Кутіщенко В.П., С.О. Ставицька.* Психологія розвитку та вікова психологія: практикум: Навч. посіб.. К. : Каравела, 2009. 448 с.
30. *Лисенко Л.М.* Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Вікова психологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 053 Психологія Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 113 с.

31. *Літвінова М. Б.* Досвід діагностування кліпового мислення. Педагогічні науки: Збірник наук. праць Херсонського державного університету. 2017. № 76(3). С. 140-145.
32. *Мазяр О. В.* Сікорський в історії психології та історія психології про Сікорського. Практична психологія та соціальна робота. 2014. № 2. С. 75-79.
33. *Максименко С. Д.* Загальна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
34. *Максименко С. Д.* Методологічні проблеми загальної психології. Практична психологія та соціальна робота. 1999. № 3. С. 2-4.
35. *Максименко С. Д.* Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. К.: НДП, 1990.
36. *Маслюк А. М.* Гуманістична парадигма української психології. Психологічний часопис: науковий журнал. 2018. № 9(19). С. 169-182.
37. *Москалець В. П.* Загальна психологія. К.: Ліра, 2020. 564 с.
38. *Мусатов С. О.* Система психологічного знання. Вісник НАПН України. Педагогіка і психологія. 2016. №1(90). С. 77-85.
39. *Мусатов С.О.* Система психологічного знання. Педагогіка і Психологія. Вісник НАПН України. 2016. № 1(90). С.77-85.
40. *Олейник Н.О.* Вікова психологія (з практикумом): лабораторний практикум. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 76 с.
41. *Павелків Р.В.* Вікова психологія : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.]. К. Кондор, 2015. 469 с.
42. *Панасенко Е.* Експеримент як провідний емпіричний метод наукового дослідження в психології: теоретичний аспект. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Психологічні науки. 2017. № 1(17). С. 127-133.
43. *Партико Т. Б.* Загальна психологія. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 416 с. Детальніше: <https://samorozvvtok.info/content/tb-partvko-zagalna-psyhologiva-pidruchnyk-1>
44. *Пасічник І. Д.* Мислення як предмет психології //Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Психологія і педагогіка. 2013. Вип. 25. С. 3-9. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/i-pdf/Nznuoapp_2013_25_3.pdf
45. *Поліщук В.М.* Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник. Вид. 3-тє, виправ. Суми : Університетська книга, 2010. 352 с.
46. *Полунін О.В.* Переживання людиною плину часу: експериментальне дослідження: [монографія]. К.: Гнозис, 2011. 360 с.
47. *Приходько Ю. О., Юрченко В. І.* Психологічний словник-довідник. К.: Каравела, 2020. 418 с.
48. Психологія мовлення і психолінгвістика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. Л.О.Калмикової. К.: Фенікс, 2008. 245 с.
49. *Родіна К. М.* Роль образної пам'яті у розвитку саморегуляції тілесного «Я» в юнацькому віці. Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології" 2017. № 37.
50. *Роменець В. А.* Психологія творчості. К: Либідь, 2001. С. 247-258.
51. *Роменець В.* Предмет і принципи історико-психологічного дослідження. Психологія і суспільство. 2013. № 2. С. 6-27.

52. *Савчин М.В, Василенко Л.П.* Вікова психологія : Навч. Посібник.. К.: Академвидав, 2017. 368 с.
53. *Самошкіна Л.М.* Вікова психологія: Навчальний наочний посібник з мультимедійним курсом / за ред. Е.Л. Носенко. Д. : Вид-во ДНУ, 2006. 248 с.
54. *Семиченко В. А.* Теоретико-методологічні проблеми сучасної психології. Вісник національного авіаційного університету. Педагогіка і психологія. - 2016. - № 9. - С. 141-152.
55. *Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В.* Загальна психологія. - Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 296 с.
56. *Сидоренко О.Б.* Практикум з вікової та педагогічної психології :навчальний посібник для студентів подвійних спеціальностей з психологією. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 262 с.
57. *Слюсаревський М. М.* Методологічний простір творення та оцінювання соціально-психологічних теорій: спроба обґрунтування концепції. Практична психологія та соціальна робота. 2013. № 6. С. 1-9; № 7. С. 1-6.
58. *Смольська Л. М.* Західні підходи в дослідженнях творчості. Практична психологія та соціальна робота. 2004. № 3. С. 61-66.
59. *Татенко В.* Методологія суб'єктно-вчинкового підходу: соціально-психологічний вимір: монографія. Київ : Міленіум, 2017. 184 с.
60. *Татенко В. О.* Ще раз про предмет психологічної науки. Практична психологія та соціальна робота. 2004. - № 6. - С. 6-8.
61. *Титаренко Т.* Життєвий шлях особистості в постмодерністському дискурсі. Психологія особистості. 2010. № 1. С. 11-18.
62. *Титаренко Т. М.* Життєвий світ особистості у межах і за межами буденності. К., 2003. С. 259-262.
63. *Титаренко Т. М.* Сучасна психологія особистості. Київ: Каравела, 2013. 372 с
64. *Токарева Н.М. Шамне А.В..* Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів].. Київ, 2017. 548 с.
65. *Ушакова І. М.* Вікова психологія: курс лекцій. Х. : НУЦЗУ, 2016. 123 с.
66. *Фромм Е.* Втеча від свободи. Харків, 2018. - С. 30-37, 43-51, 58-59.
67. *Чибісова Н. Г., Тарасова О. І.* Культура мовлення та її особливості. Риторика. К.: Центр навчальної літератури, 2003.
68. *Шахов В. В.* Особливості становлення самосвідомості в студентському віці. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2017. Вип. 51. С. 134-138.
69. *Щербина Л. Ф.* Психологічна практика в світлі постнекласичних наукових теорій. Практична психологія та соціальна робота. 2014. № 10. С. 1-4.
70. *Eysenck M. W., Keane M.T.* Cognitive Psychology: A Student's Handbook. New York: Psychology Press, 2020.
71. *Groth-Mamat G.* Handbook of Psychological Assessment. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, 2016.

72. *Larsen R., Buss D.* Personality Psychology: Domains of Knowledge about Human Nature. New York: McGraw-Hill Education, 2016.
73. *Lerner R. M., Steinberg L.* Handbook of Adolescent Psychology. Hoboken, NJ: Wiley, 2019.
74. *McBride D. M., Cutting J. C.* Cognitive Psychology: Theory, Process, and Methodology. Los Angeles: Sage Publications, Inc., 2018.
75. *Matlin M. W.* Cognition. 10th ed. Hoboken, NJ: Wiley, 2016.
76. *Misnerandino M.* Personality Psychology: Foundations and Findings. New York: Routledge, 2019.
77. *Shaffer D. R., Kipp K.* Developmental Psychology: Childhood and Adolescence. Boston: Cengage Learning, 2018.
78. *Sternberg R. J., Sternberg K.* Cognitive Psychology. Boston: Wadsworth Publishing, 2017.
79. *Twenge J. M., Campbell W. K.* Personality Psychology: Understanding Yourself and Others. Boston: Pearson, 2018.
80. *Feldman R. S.* Development across the Life Span. Boston: Pearson, 2019.

Рекомендована література до розділу II

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова - К.; Таксон, 2016. 234 с.
2. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 30 с.
3. *Бабенко В.В.* Основи теорії ймовірностей і статистичні методи аналізу даних у психологічних і педагогічних експериментах: Навчальний посібник. - Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 184 с.
4. *Білуха М. Т.* Методологія наукових досліджень : підручник. - Київ : АБУ, 2002. - 480 с.
5. *Бобик О.І., Берегова Г.І., Копитко Б.І.* Теорія ймовірностей і математична статистика : Підручник. - Київ : ВД «Професіонал», 2007. 560 с.
6. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія: [Курс лекцій] Київ: МАУП, 2003. 120с.
7. *Боснюк В.Ф.* Математичні методи в психології: Курс лекцій. Харків, 2016. 56 с
http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/1321/KURS_LEKC_J_Matematichni_metodi_v_psiholo_giji.pdf
8. *Брейс А.* Анкетування: Розробка опитних листів, їх роль і значення при проведенні ринкових досліджень / Пер. з англ. - Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2005. 336 с.
9. *Бхаттачарджи А., Ситник Н.І.* Методологія і організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посібник. 2016. Режим доступу: <http://management.fmm.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/Svtnik Methodology.pdf>
10. *Важинський С.Е., Щербак Т.І.* Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. - Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
11. *Важинський С.Е., Щербак Т.І.* Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
12. *Вдовенко В.В.* Математичні методи в психології : Навчально-методичний посібник. - Кропивницький, 2017. 112 с.
13. *Вернигора Н. М.* Написання сучасної наукової статті. Методичні рекомендації; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Гуманітарний ін-т. - Київ : Білий Тигр, 2015. 28 с.

14. *Галян І.М.* Дизайн психологічного дослідження. [Навч. Посібн.], Львів: СПОЛОМ, 2024. 192с.
15. *Галян І.М.* Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 464с.
16. *Галян І.М., Галян О.І.* Експериментальна психологія. [Підручник], Львів: СПОЛОМ, 2023. 360с.
17. *Галян О.І., Галян І.М.* Експериментальна психологія. [Навч. посібн.] Київ: Академвидав, 2012. 400с.
18. *Горбунова В. В.* Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник. Житомир, 2005. 94 с.
19. *Горбунова В.В.* Етичні та правові аспекти психологічних досліджень // Практична психологія соціальна робота. № 3. 2005. С. 18-23.
20. *Данильян О. Г.* Організація та методологія наукових досліджень : навч. посіб. Харків: Право, 2017. 448 с.
21. Етичний кодекс ученого України [Електронний ресурс]. 2009. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09>
22. *Єріна А.М.* Статистичне моделювання та прогнозування : Навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2001. 170 с.
23. *Климчук В.О.* Математичні методи в психології. Навчальний посібник для студентів 1. психологічних спеціальностей. К.: Освіта України, 2009. 288 с.
24. *Климчук В.О.* Факторний аналіз: використання у психологічних дослідженнях. Практична психологія та соціальна робота. 2006. № 8. С. 43-48.
25. *Максименко С. Д., Носенко Е. Л.* Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус). [Навч. посібник] К.: МАУП, 2008. 360 с.
26. *Рибалка В.В.* Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого): Навч.-метод. посібн. - К.: Ніка- Центр, 2003. 204 с.
27. *Руденко В. М.* Математична статистика. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 304 с.
28. *Толстих. Н.* Експертні опитування [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://i-soc.com.ua/school/Tolstyh_Expert.pdf
29. *Цехмістрова Г.С.* Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.
30. *Cohen R. G., Swerdlik M. E.* Psychological Testing and Assessment. New York: McGraw-Hill Education, 2017.
31. *Kaplan R. M., Saccuzzo D. P.* Psychological Testing: Principles, Applications, and Issues. Boston: Cengage Learning, 2018.
32. *Rose M.B., Holmbeck G.N., Coakley RM., Franks E.A.* Mediator and moderator effects in developmental and behavioral pediatric research. Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics. 2004. Volume 25. Issue 1. P 58-67.
33. *Urbina S.* Essentials of Psychological Testing. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, 2014.